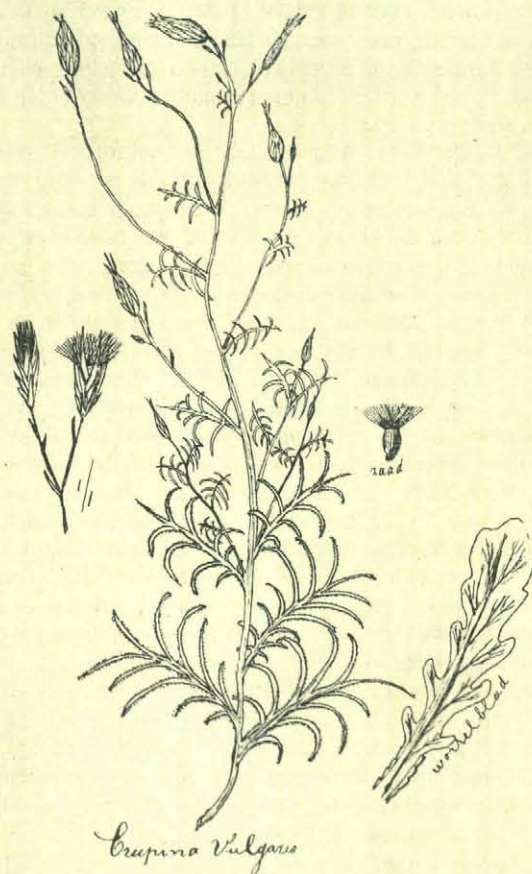

drietal exemplaren vond ik. Op 't eerste gezicht scheen het eene *Lychnis* te zijn, die wat armeljk was, doch bij nader onderzoek bleek het eene geheel andere te zijn. Ik kon haar noch met *Suringar's*, noch met *Heukels' Zakflora* determineeren. Toen ik er mee op het Laboratorium van het Koloniaal Museum kwam en haar daar aan de Heeren Greshoff, van Eeden en Resink voorlegde, vernam ik wel, dat het een composiet uit de buurt van *Centaurea* moest zijn, maar zekerheid was zoo dadelijk niet te verkrijgen. De opinies waren verdeeld tusschen *Serratula*, *Jurinea* en *Crupina*, dus in ieder geval was het eene niet-alledaagsche soort! Door zorgvuldige vergelijking met herbarium-exemplaren van *Serratula tinctoria* kon deze plant echter al spoedig uitgesloten worden. Wel schijnt zij, vooral wat de bladvorm betreft, eene zeer variabele plant, daar zij zoowel met diep ingesneden vindeelige bladen als met oningesneden bladen voorkomt, maar geen exemplaar kwam toch geheel overeen met de gevondene plant. De omwindselblaadjes zijn bij *Serratula* breed, paars aan den top, de vruchtjes afgeplat met een kuif van gele haren; er zijn vrij veel bloempjes in elk hoofdje. Bij onze plant echter zijn de omwindselblaadjes smal, lichtgroen, met strooachtigen rand en met geen of weinig paars aan den top; de vruchtjes zijn rolrond, met een getande wal onder de kuif van metaalglanzend-paarse haren; er zijn slechts weinig bloempjes in de langerekte hoofdjes, later zijn deze geheel gevuld door twee of drie der groote en bijzonder fraaie vruchtjes. Van het tweede geslacht dat genoemd werd, n.l. *Jurinea*, was hier alleen eene afbeelding aanwezig. Deze en de beschrijving van de meest verspreide soort (*Cyanoides*) bewezen wel, dat onze plant in de buurt ervan thuis behoorde, maar toch eene andere was. Inderdaad is zij gebleken eene *Crupina* te zijn, en wel *Crupina vulgaris* Cass., eene plant van de kustlanden der Middellandsche Zee en ook van Armenië en Z. Rusland, uit de afdeeling der *Cynareae-Centaureae*. Eene beschrijving en afbeelding (der vrucht) komt voor in Engler und Prantl, *Natürl. Pflanzenfamilien*. Tot nu toe is deze plant nimmer in Nederland gevonden en naar ik vernam is zij ook niet in Duitschland en België waargenomen. Zij wordt nergens als sierplant gekweekt en moet dus wel de verre reis uit Zuid-Europa per spoor hebben afgelegd. Trouwens

de huppelende vruchtjes kunnen gemakkelijk hier of daar tegen aangewaaid zijn en zich met hun haarkuif vastgehecht hebben. Van de drie exemplaren is één in het herbarium gedeponneerd, één is door den heer van Eden naar Leiden gezonden om te worden afgebeeld in zijne „*Flora Batava*,“ terwijl het derde, slechts klein, exemplaar, hierbij aan de redactie der „*Levende Natuur*“ ten geschenke wordt

aangeboden. Een eenvoudig schetsje der plant is hier bijgevoegd. Op de plaats waar zij gevonden werd, heeft helaas kort daarna de spoorwachter schoonmaak gehouden, en wij hebben, hoe goed ook zoekend, later niets meer kunnen vinden. 't Volgend jaar zal er ter dege op *Crupina* gelet worden, en eenige bijna rijpe zaden dezer eenjarige plant hopen wij in 't voorjaar met zorg uit te zaaien.

Haarlem, Juli 1899.

P. H. BUISMA,
Assistent aan het laboratorium van het
Koloniaal Museum.

Opmerkingen bij het lezen van „De Levende Natuur.“

(Deel I, blz. 164.) Eene andere wijze van afdrucken van bladeren wordt beschreven in eene brochure, getiteld: *Eenvoudige Methode om nauwkeurige afdrucken van planten te verkrijgen*, door Dr. A. Nijland, Leeraar aan de H. B. S. te Sneek, Sneek, H. Pijttersen Tz. 1883." De oplaat is bijna

uitverkocht en het restant is thans eigendom van de firma Gebr. E. en M. Cohen, Boekhandelaars, Rijnstraat 86. Arnhem. — De prijs van dit werkje is slechts 15 cent. — De daarin beschrevene methoden zijn zeer aanbevelenswaardig!

(Deel I, blz. 167.) Zouden photographieën van bladeren

ook niet gemaakt kunnen worden met het bekende blauwe lichtdrukpapier, dat teekenaars van bouwwerken gebruiken? Het procédé is zeer eenvoudig. Op een glasplaat brengt men het blad, daarop het lichtdrukpapier met de geprepareerde zijde onder, dus tegen het blad aan, en daarop een stevig stuk bordpapier of een plankje. In zonlicht is de photographie in 1 à 2 minuten, in diffuus licht in 10 à 20 minuten gereed. Het lichtdrukpapier wordt nu snel in gewoon water afgewasschen. Bij het koopen van lichtdrukpapier krijgt men een gebruiksaanwijzing gratis. 10 Meter kosten slechts f 2.70. — Ik heb er zelf nooit mede gefotografeerd, maar zag herhaalde malen photographiën van teekeningen. en bezit er een van een menschen schedel op voetstuk in een gewone camera gemaakt; deze photographie is zeer scherp en fraai.

(Deel I, blz. 174.) Aan 't eind van het opstel over het roodborstje neem ik de vrijheid liefhebbers van kamer-vogels te waarschuwen in een voliëre met andere vogels roodborstjes te huisvesten. Zoo lief en bekoorlijk als ze er uitzien, zoo onverdraagzaam en plaagziek zijn ze voor andere vogels — althans in gevangenschap.

(Deel I, blz. 179, kol. 2, bovenaan.) Ofschoon de heer Herman Albarda in zijn *Aves Neerlandicae* (Leeuwarden, Meijer en Schaafsma, 1897, f 1.50) p. 8 de kraai, *Corone corone L.*, en de bonte kraai, *Corone cornix L.*, als twee verschillende soorten opnoemt, worden door andere ornithologen deze vormen slechts als geographische verscheidenheden aangezien. Er zijn allerlei overgangen tusschen beide vormen in de natuur te vinden; zij paren zich herhaaldelijk vruchtbaar met elkaar. In Duitschland is de kraai de westelijke, de bonte kraai de oostelijke vorm; in Noord-Duitschland vormt de Elbe tamelijk scherp de grens tusschen de twee streken, waarin bijna uitsluitend de eene of de andere vorm leeft.

(Ibidem onderaan.) Ik denk, dat een zeker soort mijten (*Tetranychus tiliarum L.*) de schuld zijn van het z.g. verwelken der lindebladeren. Zij verschijnen in sommige jaren bij millioenen op de linde, zuigen de sappen van de oudste bladeren, die daardoor ontijdig geel worden en verschrompelen. Ook de in parken aangeplante amerikaansche linde heeft in droge zomers veel van *Tetranychus tiliarum* te lijden.

(Deel I, blz. 183, kol. 2 onderaan.) Op pag. 133 van dit deel spreekt de heer J. P. T. (hijssse) het vermoeden uit, dat botkoleieren eieren zouden zijn van een zieken scholekster. Het verwondert mij daarom op p. 183 den naam botkol als synoniem gedrukt te zien achter aalscholver. Ik geloof, dat het vermoeden op p. 133 juist en de bijvoeging op p. 183 een lapsus calami is. Of is de toevoeging van „botkol” achter „schollebaar” het gevolg van een stokstijf volhouden van de Texelaars, dat een botkol een schollebaar is? (Juist T.) Schollebaar-eieren zien er toch in geen geval zoo uit als de beschreven botkol-eieren, en ik geloof ook, dat eieren van een zieken schollebaar toch altijd duidelijk de groene eigenlijke schaal en de witte kalkachtige bedekking der schaal zouden toonen, in geen geval vlekjes, zooals de

botkol-eieren. Gaarne zag ik, dat de heer J. P. T. hieronder even eene toelichting bijvoegde.

(Deel I, blz. 186.) Naar aanleiding van de vraag van den heer J. P. T., waarom Jan van Genten altijd uitgeput in Nederland aankomen en niet frisch, kan ik niet nalaten er op te wijzen, dat als de vogels hier aankomen, het meestal *dagen lang* gestormd heeft. Jan van Genten, die tijdens den storm „van honk” waren, kunnen meestal hun „home” niet meer bereiken, en kampen dus tot bijna dood toe tegen den storm. Geen vogel, behalve misschien de stormvogel, houdt 't tegen zoo'n storm uit. Bovendien kunnen ze in al dien tijd niets eten, want tijdens den storm verdwijnt alle visch van de oppervlakte der zee om op een 20 à 30 meter diepte den storm te ontvlieden. Zoo is het ook met zee-arenden en visch-arenden, die eveneens bij stormweder landwaarts in hun heil zoeken, wat ze anders niet gewoon zijn. De zee-arend stelt zich dan wel met een konijntje tevreden, terwijl de visch-arend afwacht, totdat de storm voorbij is, maar dan ook uitgehongerd is, net als de Jan van Gent.

Deel I, blz. 201. *Over het bewaren van spinnen.* Dr. A. W. M. van Hasselt bewaart, zooals de Redactie reeds heeft medegedeeld, zijne spinnen in goed sluitende stopfleschjes met spiritus. Echter niet van 60°, maar van 30°; met bijvoeging van ± 5 procent zuivere glycerine, zooals Dr. Van Hasselt op blz. 223 Jrg. I, reeds heeft verboterd. Ik kan u ook een uitstekende conservatie-vloeistof mededeelen. Bij iederen apotheker kunt u een fleschje formalin koopen. Een halve liter kost f 0.80, doch daaraan heeft u veel te veel. U kunt gerust, om te beginnen, met ¼ liter of nog minder terecht. Verdun deze vloeistof met 40 maal de hoeveelheid waterleiding-water, nog beter met gedistilleerd water. Voeg bij een liter van deze verdunde vloeistof 3 druppels geconcentreerd zwavelzuur; dan zal de vloeistof nooit kunnen bevriezen. In deze vloeistof conserveer ik tegenwoordig *alles*. Ik vind haar *veel beter* dan de beste spiritus, die altijd den inhoud der ingewanden der dieren uittrekt en op den duur geel wordt. — Welke vloeistof u ook gebruikt, neem altijd zuiver sluitende stopfleschjes met ingeslepen stoppen. Ik koop ze bij C. E. van de Kamer, Huygenspark 37 a, 's-Gravenhage, Magazijn van apothekersbenooidigheden. Fleschjes van 30 gram (dit zijn mijn kleinste fleschjes) kosten f 13.— de 100. Welke vloeistof u ook gebruikt, smeer uwe stoppen in met een uiterst dun laagje van een mengsel van 20 gram gele was en 80 gram gele vaseline. Formalin, ook sterk verdunde, tast de slijmhuide aan. Het is dus geraden de dampen niet te veel in te ademen en de oogen niet te lang er aan bloot te stellen; trouwens deze ervaring doet iedereen van zelf op. Laat u deze mededeeling echter niet afschrikken, want het is niet zoo erg als 't wel lijkt. Ook de formalin en de verdunde vloeistof beware men in flesschen met goed geslepen stop, terwijl men deze insmeert met de bovengenoemde was-vaseline.

Arnhem,

DR. A. C. OUDEMANS.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Geachte Heer Redacteur.

Door den Heer Mr. J. Pelinck Stratingh, Griffier bij het Kantongerecht te Bergum, werd mij onderstaande mededeeling toegezonden. Aangezien het eene bij ons weinig voorkomende vogelsoort betreft, neem ik de vrijheid u deze

mededeeling aan te bieden, die misschien een plaatsje in de *Levende Natuur* zou kunnen krijgen.

Doorn.

SNOUKAERT.

Ten einde tegen mogelijke strooperijen te waken bevond ik mij in den vroegen morgen van 9 Juli 1899 ter surveil-